Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16579

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i (ATÖ), Songül Tümkaya taraf?ndan 2000 y?l?nda yüksekö?retim ö?rencileri ba?lam?nda geli?tirilmi? özgün bir ölçektir. Ölçek, ö?rencilerin ya?ad??? **akademik tükenmi?lik** düzeylerini sistematik olarak de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r. 39 madde ve dört alt boyuttan olu?an bu araç, duygusal güçsüzlük, yönetsel destek, akademik performans ve i? yükü gibi kritik alanlardaki tükenmi?lik belirtilerini kapsamaktad?r. Ölçe?in geli?tirilmesi a?amas?nda hem güvenirlik hem de geçerlik çal??malar? titizlikle yürütülmü?tür.

ATÖ, 5'li Likert Ölçe?i format?nda haz?rlanm??t?r ve psikometrik özellikleri, ölçe?in Türkiye'deki akademik ortamda **tükenmi?lik** düzeylerini ölçmek için uygun ve güvenilir bir araç oldu?unu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Akademik Tükenmi?lik, Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i, Duygusal Güçsüzlük, Akademik Performans, ?? Yükü, Ölçek Geli?tirme.

Yazarlar

Songül Tümkaya

Amaç

Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i'nin temel amac?, üniversite ö?rencilerinin e?itim hayatlar? boyunca kar??la?t?klar? stres, bask? ve motivasyon kayb? gibi durumlar sonucunda ortaya ç?kan **akademik tükenmi?lik** düzeylerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle e?itim bilimleri ve psikoloji alanlar?nda, ö?rencilerin ruh sa?l??? ve akademik ba?ar?s?zl?k risklerini belirlemede kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Ölçek, sadece genel tükenmi?lik seviyesini de?il, ayn? zamanda tükenmi?li?in alt?nda yatan spesifik faktörleri (duygusal, yönetsel ve i? yükü ile ilgili) belirleyerek, kurumlara ve ara?t?rmac?lara önleyici müdahaleler geli?tirmeleri için detayl? bir veri sa?lamay? hedeflemektedir.

Yap?

ATÖ, tükenmi?lik kavram?n? akademik ba?lamda ele alan çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Ölçek, ö?rencilerin ya?ad??? **tükenmi?lik** deneyimini dört temel alt boyut arac?l???yla de?erlendirmektedir. Bu alt boyutlar, Maslach'?n genel tükenmi?lik modeline benzer ?ekilde, ancak akademik çevreye özgü faktörleri içerecek ?ekilde tan?mlanm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek, toplam 39 maddeden olu?makta olup, her bir alt boyutun ölçtü?ü spesifik yap? ve madde say?lar? a?a??da listelenmi?tir:

Duygusal Güçsüzlük (13 Madde): Ö?rencinin akademik görevleri yerine getirme konusunda kendini duygusal olarak y?pranm?? ve yorgun hissetme düzeyini ölçer.
Yönetsel Destek (12 Madde): Üniversite yönetimi, ö?retim üyeleri veya idari birimlerden al?nan destek alg?s?n?n yetersizli?ini veya eksikli?ini ölçer.
Akademik Performans (7 Madde): Ö?rencinin akademik ba?ar? ve yeterlilik hissinin azalmas?, kendini yetersiz görme e?ilimini ölçer.
?? Yükü (7 Madde): Ö?rencinin ders, ödev ve s?navlar nedeniyle alg?lad??? a??r? çal??ma yükü ve bask? düzeyini ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda, ölçülen yap?n?n gerçekten akademik tükenmi?lik kavram?n? temsil edip etmedi?ini belirlemek amac?yla kapsaml? geçerlik çal??malar? yürütülmü?tür. Bu çal??malar, ölçe?in teorik temellerle uyumlu oldu?unu kan?tlamay? amaçlam??t?r.

Geçerlik çal??malar? kapsam?nda özellikle **Yap? Geçerli?i** yöntemine ba?vurulmu?tur. Bu ba?lamda, ölçe?in teorik olarak öngörülen alt boyut yap?s?n? ampirik olarak do?rulamak için **Faktör Analizi** uygulanm??t?r. Ayr?ca, ölçe?in ilgili di?er ölçüm araçlar?yla olan ili?kisini incelemek üzere benzer ölçek geçerli?i hesaplanm??t?r, bu da ATÖ'nün di?er kabul görmü? tükenmi?lik veya ilgili stres ölçekleriyle tutarl? sonuçlar verdi?ini göstermi?tir.

Güvenirlik

Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i'nin güvenilirli?i, ölçüm sonuçlar?n?n zaman içinde ve farkl? durumlarda tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirmek amac?yla iki temel yöntemle hesaplanm??t?r.

?lk olarak, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme derecesini gösteren **?ç Tutarl?l?k** katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r. Yüksek iç tutarl?l?k katsay?s?, ölçek maddelerinin homojen oldu?unu ve tutarl? bir ?ekilde tükenmi?li?i ölçtü?ünü i?aret eder. ?kinci olarak, ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? de?erlendirmek için **test-tekrar test güvenirli?i** hesaplanm??t?r. Bu yöntem, ayn? denek grubuna belirli bir zaman aral???yla ölçe?in tekrar uygulanmas? ve sonuçlar aras?ndaki korelasyonun incelenmesiyle gerçekle?tirilmi?tir. Bu çal??malar, ATÖ'nün ölçüm sonuçlar?n?n kararl? ve güvenilir oldu?unu kan?tlam??t?r.

Faktör Analizi

Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde, ölçek maddelerinin alt?nda yatan temel

ARABPSYCHOLOGY.COM

yap?lar? ortaya ç?karmak amac?yla Ke?fedici **Faktör Analizi** (KFA) kullan?lm??t?r. Bu analiz sonucunda, ölçe?in dört farkl? ve anlaml? alt boyuttan olu?tu?u tespit edilmi?tir.

Bu dört faktörlü yap?, ölçe?in teorik çerçevesini desteklemi? ve 39 maddenin bu dört alt boyuta mant?ksal ve istatistiksel olarak da??ld???n? göstermi?tir. Faktör analizi, Duygusal Güçsüzlük (13 madde), Yönetsel Destek (12 madde), Akademik Performans (7 madde) ve ?? Yükü (7 madde) ?eklinde ayr??arak, **akademik tükenmi?lik** yap?s?n?n çok yönlü do?as?n? ortaya koymu?tur.

Araç

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i

Format: 39 maddelik, dört alt boyutlu öz bildirim anketi.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite Ö?rencileri (Yüksekö?retim)

Ya? Grubu: Yeti?kinlik öncesi/Erken Yeti?kinlik (Genellikle 18-25 ya? aral???)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki çe?itli üniversitelerin lisans ö?rencileri.

Test Metodolojisi: 5'li Likert Ölçe?i kullan?lm??t?r. Derecelendirme ?u ?ekildedir:

Tamamen Uyuyor: 5
Ço?unlukla Uyuyor: 4
K?smen Uyuyor: 3
Ço?unlukla Uymuyor: 2
Hiç Uymuyor: 1

Anahtar Kelimeler

Ö?renci Tükenmi?li?i, Psikometrik Özellikler, ?ç Tutarl?l?k, Test-Tekrar Test, Yap? Geçerli?i, E?itim Psikolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: stumkaya@cu.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Çukurova Üniversitesi (Tahmini Affiliation)

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i, **Songül Tümkaya** taraf?ndan 2000 y?l?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in kullan?m? için yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. Telif haklar? ve ticari kullan?m ücretleri hakk?nda kesin bilgi edinmek için sorumlu yazar Songül Tümkaya ile ileti?im kurulmas? gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal makalesine Hacettepe Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi üzerinden eri?im sa?lanabilir.

Kaynaklar

Tümkaya, S. (2000). Akademik Tükenmi?lik Ölçe?inin geli?tirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi*, *19*(19), 128-133.

Makalenin orijinal ba?lant?s?: efdergi.hacettepe.edu.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: akademik-tukenmislik-olcegi-toad.pdf

Akademik Tükenmi?lik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

4 alt boyut ve 39 madde

Duygusal güçsüzlük (13) :

Yönetsel destek (12) :

Akademik performans (7) :

?? yükü (7) :

ARABPSYCHOLOGY.COM